

Brandveiligheid bij wonen met zorg

Johan van der Graaf

1

Introductie

Senioronderzoeker / adviseur

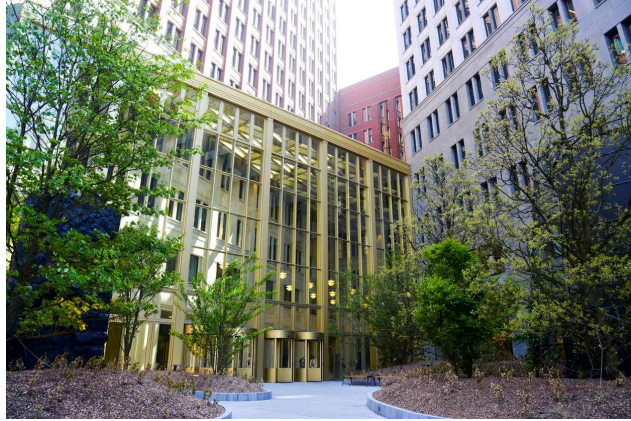
- ▶ 2000 - 2020 : Nieman RI
- ▶ 2020 – heden : NIPV
- ▶ 2012 - heden : ATGB (min. VRO)

2

Inhoud

- ▶ Introductie
- ▶ Verleden
  - ▶ Vergrijzing
  - ▶ Scheiden wonen / zorg
- ▶ Heden
  - ▶ Regelgeving
  - ▶ Zorgpakketten
  - ▶ Onderzoek
- ▶ Toekomst

Introductie

20 Maart 2014

Johan: *'de koppeling van wonen met zorg in de bouwregelgeving is een grote uitdaging'*

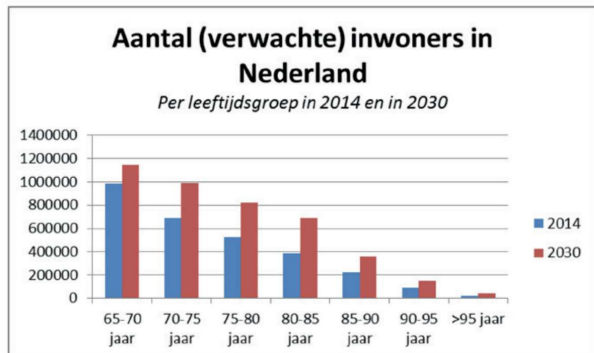

Lieuwe de Witte: *'Een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden is nodig'*

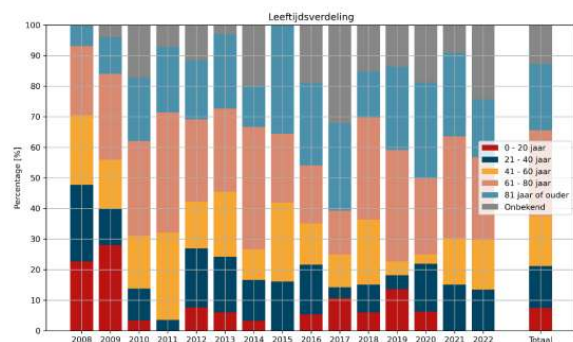
Verleden - vergrijzing

- ▶ Toename leeftijd en aantal oudere mensen
- ▶ Ouderen/kwetsbaren: groter risico op overlijden bij brand
- ▶ Verpleeghuis: alleen als zware zorg nodig is
- ▶ Ouderen wonen langer thuis

Verleden - vergrijzing

- ▶ Dodelijke slachtoffers:
  - ▶ Steeds vaker ouderen
  - ▶ > 50 % is > 61 jaar
- ▶ Minder zelfredzame mensen:
  - ▶ Vaak aangetroffen in brandgebied
  - ▶ Rookmelders onvoldoende effectief
- ▶ Mobiliteit neemt af
- ▶ Meer mensen hebben hulp nodig
- ▶ Hulp is niet altijd beschikbaar

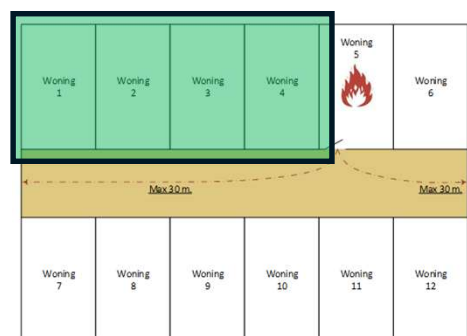

Historie – scheiden wonen/zorg

- ▶ 2012: scheiding van wonen en zorg
- ▶ Verzorgings/verpleeghuis---> langer thuis. Waarom?
  - ▶ Langer onafhankelijk thuis wonen
  - ▶ Bevorderen zelfredzaamheid en kostenbesparing
- ▶ Indicatie voor verzorgings/verpleeghuis: verandert / wordt stricter
- ▶ Gevolg: toename kwetsbare mensen die thuis wonen

Verleden/heden– regelgeving

- ▶ Woonfunctie voor zorg
- ▶ Koppeling tussen wonen en professionele zorg
- ▶ Zorgverlener bepaalt zorgaanbod
- ▶ Verantwoordelijkheid brandveiligheid: zorgaanbieder
- ▶ Zorgclusterwoning: > 3 aan elkaar grenzende woonfuncties voor zorg

Heden– bouwregelgeving

Zorgzwaarte	Beschrijving (zorgclusterwoning in een woongebouw)
24-uurszorg	• ‘Je wordt gered’ • Voldoende ontruimers (?) • BMI– doormelding naar de brandweer
Zorg op afroep	• ‘Je moet bellen om gered te worden’ • Professioneel intercomsysteem • BMI (geen doormelding verplicht)
Zorg op afspraak	• ‘Je moet jezelf redden’ • Vergelijkbaar met wonen zonder zorg • Geen intercom / alleen rookmelders

Heden – ‘zorg op afroep’

- ▶ ‘Je moet bellen om gered te worden’
- ▶ Bewoners hebben mogelijk hulp nodig om:
  - ▶ De situatie te beoordelen
  - ▶ Te evacueren
- ▶ Rook -> snel niet overleefbare situatie
- ▶ Bewoners worden gealarmeerd via BMI
- ▶ Bewoners bellen zorgcentrale via intercom
- ▶ Is hulp voor evacuatie op tijd?

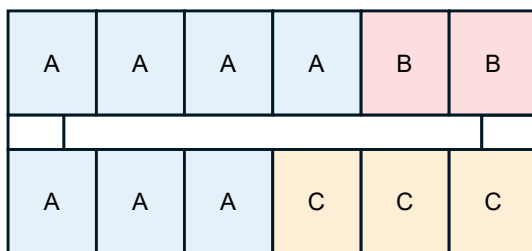

Heden – zorgpakketten

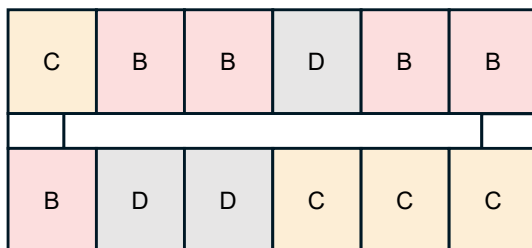
- ▶ Tientallen verschillende zorgpakketten:
  - ▶ Wet langdurige zorg (WLZ)
  - ▶ Zorgverzekeringswet (ZVW)
  - ▶ Wet maatschappelijke ondersteuning(WMO)
- ▶ Voorbeelden van indicatoren:
  - ▶ Gedrag, mobiliteit, verpleging, zorg
- ▶ Bouwvoorschriften ≠ Zorgpakketten
- ▶ Zorg wordt ook geleverd in 'woonfunctie zonder zorg'

11

Gespikkeld wonen, voorbeeld 1

Gespikkeld wonen, voorbeeld 2

In de praktijk

- ▶ Woongebouw
- ▶ Twee verschillende verdiepingen
- ▶ Hetzelfde zorgaanbod
- ▶ Verschillende brandveiligheidseisen

Legend

- A** Wonen met zorg, koppeling met zorgaanbieder, bouwregelgeving: 'woonfunctie voor zorg' (> 3)
- B** Wonen met zorg, koppeling met zorgaanbieder, bouwregelgeving: 'woonfunctie voor zorg' (< 3)
- C** Woning met WLZ-zorg, zelfstandig wonen, bouwregelgeving: 'woonfunctie'
- D** Woning met ZvW-zorg, zelfstandig wonen, bouwregelgeving: 'woonfunctie'

12

Heden – in de praktijk

- ▶ Verleden: ‘zorg op afroep/afspraak’ in verpleeg/verzorgingshuis
- ▶ Heden: in ‘zelfstandige woning’
- ▶ Dit betekent iets voor de brandveiligheid / nodige hulp bij brand
- ▶ Ouderen-> groter risico bij brand
- ▶ Zorgvraag neemt toe/ verandert
- ▶ Hulp bij brand niet altijd beschikbaar
- ▶ De hoeveelheid beschikbare hulp kan variëren
- ▶ Bouwregelgeving ≠ Zorgpakketten

Onderzoek en aanpak

Onderzoeksvragen:

- ▶ Wat zijn de verschillende combinaties van wonen met zorg?
- ▶ Welke zorg wordt aangeboden?
- ▶ Welke brandveiligheid wordt gerealiseerd?
- ▶ Welke brandveiligheid is noodzakelijk?
- ▶ Is de huidige ‘woonfunctie voor zorg’ nog passend?

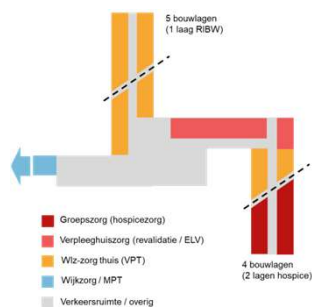
Het onderzoek geeft inzicht / schets van de praktijk. Nog geen oplossingen.

Onderzoek en aanpak

Onderzoeksmethode

- ▶ 'Schets van de praktijk van 17 gebouwen'
- ▶ Selectiecriteria:
  - ▶ Verspreid over Nederland
  - ▶ Verschillende zorgaanbieders / zorgaanbod
  - ▶ Eenvoudig / complex
- ▶ Inspecties: protocol/checklist
- ▶ Interviews
- ▶ Analyse en conclusies

Verschillende typen wonen / zorg, bijv.:

- ▶ Hospice
- ▶ Verpleegafdeling
- ▶ 24-uur zorg / verpleging ('intramuraal')
- ▶ 24-uur zorg / verpleging ('thuis')
- ▶ 'Zorg op afspraak'
- ▶ Bouwregelgeving: woonfunctie met/zonder zorg

Onderzoek en aanpak: 8 aspecten

- ▶ *Voorbeeld 1: Zusterpost*
  - ▶ Op locatie, 24 uur, vast
  - ▶ Op locatie, 24-uur, ambulante
  - ▶ Overdag op locatie, 's nachts ambulante
  - ▶ Ambulante, vanuit naastgelegen verpleeghuis
  - ▶ Ambulante (wijkteam)

Onderzoek en aanpak: 8 aspecten

- ▶ *Voorbeeld 2: Opvolging brandmelding en alarmering externe hulpdiensten*
  - ▶ BHV komt ter plaatse, directe doormelding naar meldkamer brandweer
  - ▶ BHV komt ter plaatse, doormelding naar meldkamer brandweer na verificatie PAC
  - ▶ Geen BHV-organisatie, doormelding naar meldkamer brandweer en naar PAC voor verificatie ter plaatse door beveiliging PAC
  - ▶ Geen BHV-organisatie, doormelding via PAC (bij activering 2de melder of verificatie zorgpersoneel)
  - ▶ Geen BHV-organisatie, zorgpersoneel interne / externe post komt ter plaatse en belt 112
  - ▶ Geen BHV-organisatie, bewoners bellen 112

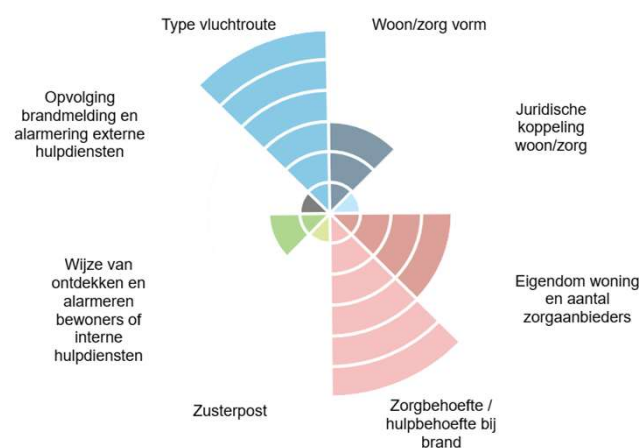
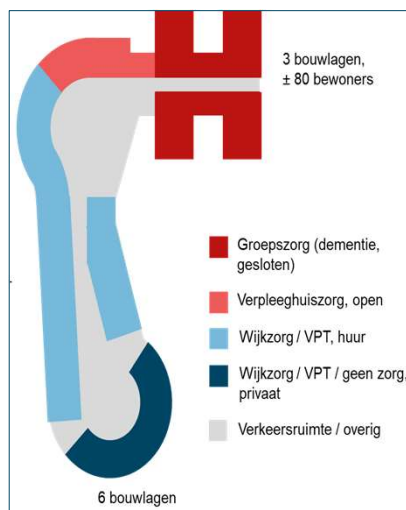
Onderzoek presentatie resultaten

Aspect	Gebouwbezoeknummer							
	1	2	7	10	12	13	15	16
Woon/zorg vorm	4	6	2	5	2	4	4	2
Juridische koppeling woon/zorg	1	1	1		1	1	1	1
Eigendom woning en aantal zorgaanbieders	2	4	3	5	3	1	1	2
Zorgbehoefte / hulpbehoefte bij brand	6	6	5	5	5	6	6	5
Zusterpost	1	1	1	1	1	1	1	1
Wijze van ontdekken en alarmeren bewoners of interne hulpdiensten	2	2	2	3	3	3		2
Opvolging brandmelding en alarmering externe hulpdiensten	1	1	1	1	2	1	2	2
Type vluchtroute	4	6		2	2	4	2	4

Gebouw 1: zorgclusterwoningen

- ▶ Toewijzing/verhuur via zorgverlener en zorgtoekenning in huurvoorwaarden
- ▶ Woning zijn van zorgaanbieder
- ▶ Combi intra/extramuraal (Wlz) evt. met wijkzorg
- ▶ Zusterpost 24 uurszorg
- ▶ BMI volledige bewaking+stil alarm
- ▶ Opvolging: ontruimingsorganisatie +doormelding brandweer
- ▶ 2 vluchtroutes (deels doodlopend eind)

19

20

Enkele observaties / grote lijnen

- ▶ Bij brand hulpbehoevende personen komen in alle woonvormen voor.
- ▶ Hulpbehoevendheid kan in de loop vd tijd variëren = dynamisch.
- ▶ Combinatie van factoren bepalen het brandveiligheidsniveau:
  - ▶ Keuze voor de gebruiksfunctie
  - ▶ De zorginfrastructuur
  - ▶ De bewoners
- ▶ Grote verwachting van de brandweer m.b.t. evacuatie
- ▶ Bbl-terminologie sluit niet altijd aan op zorg / sociale domein => misverstanden/interpretatieverschillen.

Enkele observaties / grote lijnen

- ▶ Voorbeeld: '24 uren zorg'
  - ▶ WLZ/VPT: '24-uurszorg nabij': '24 uur beschikbaar om op locatie te komen'
  - ▶ Bbl: 24 uur aanwezig om bij brand hulp te kunnen verlenen
  - ▶ Uitleg impliceert 'oproepbaarheid', terwijl zowel Bbl als Wlz uitgaan van 'continue zorgverlening op locatie'
- ▶ Toename 'gespikkeld wonen'
  - ▶ Verschillende zorgzwaartes tussen en naast elkaar
  - ▶ Terughoudender geworden met mensen intern verplaatsen
  - ▶ Lastig voor evacuatie: mensen zitten verspreid over gebouw

Toekomst

'Tussen regels en realiteit'

Brandveiligheidsrisico's voor de toekomst, meer:

- ▶ Ouderen/kwetsbare mensen
- ▶ Ouderen/kwetsbare mensen bij elkaar
- ▶ Verschillende zorgpakketten
- ▶ Verschillende woonvormen

En:

- ▶ Minder zorgpersoneel beschikbaar
- ▶ Van collectief naar individueel
- ▶ Bouwregelgeving ≠ zorgpakketten

Toekomst

- ▶ Welk niveau van brandveiligheid accepteren we?
- ▶ Wie is verantwoordelijk:
  - ▶ wetgever
  - ▶ zorgaanbieder
  - ▶ gebouweigenaar
  - ▶ bewoner
- ▶ Publiek <-> privaat
- ▶ Collectief <-> individueel

Toekomst

- ▶ Zorgvuldige balans tussen:
  - ▶ Huisvesting – zelfbeschikking / keuzevrijheid
  - ▶ Zorg – beschikbaar personeel
  - ▶ Brandveiligheid
- ▶ Oplossingsrichtingen:
  - ▶ Complex onderwerp: durf alles te heroverwegen!
  - ▶ Er is geen 'enkele' oplossing
  - ▶ ASET – RSET?

‘Beperk de brand en red de mensen’

